

op schrift: 'Wat betreft het voorontwerp en zijn eventuele publikatie behoud ik mij mijn *volledig oordeel* voor, en beschouw mij dus *geheel vrij* ten opzichte van de door mij te nemen beslissing' (zei het kabinet 'ja', dan zou zij alsnog 'neen' kunnen zeggen) – de directeur van haar kabinet, jhr. G. C. W. van Tets van Goudriaan, die in Londen was gebleven, kreeg schriftelijk instructie, haar opinie woordelijk aan Gerbrandy over te brengen.¹

*

Op 17 juni '42 was de bijna twee-en-zestigjarige vorstin voor het eerst van haar leven in een vliegtuig gestapt: het door koning George VI van Groot-Brittannië te harer beschikking gestelde toestel van de *King's Flight* dat haar naar Noord-Ierland bracht. Vandaar stak zij met een door Roosevelt speciaal gezonden vliegboot de Atlantische Oceaan over. Zij vertoefde omstreeks twee weken in Canada en nam vervolgens haar intrek in een dicht bij *Hyde Park*, president Roosevelts buitenverblijf, gelegen villa. Zij logeerde in *Hyde Park* toen van Kleffens haar daar op 12 juli bezocht; bij het 'officiële' gesprek met Roosevelt zou hij aanwezig zijn. Hij kreeg eerst van de koningin te horen, zo noteerde hij die avond,

'wat dusver zakelijk tussen haar en de president was besproken; dat was vrijwel niets, en de koningin was er wel wat over teleurgesteld. . . H.M. zei: 'Het is een man die aldoor verhaaltjes vertelt', en dat is zo wanneer hij zich niet wil vastleggen. 'Hij praat almaar door en laat een ander nauwelijks aan het woord komen', was de klacht van onze landsvrouw.'

Zo ook, legde van Kleffens vast, in het

'gesprek *à trois*, waarbij de president voornamelijk aan het woord was. Het bestond voor twee-derde uit presidentiële anecdoten; zakelijk kwam er uit te voorschijn [1] dat de president betwiste zones of streken die door de vijand misbruikt zijn (zoals de Japanse mandaat-eilanden) of die als bufferzone moeten worden ingericht (zoals de Karelische isthmus²), na de oorlog onder een internationaal *trusteeship* wil plaatsen; [2] dat hij Duitsland, Italië³ en Japan wil ontwapenen; [3]

¹ Aantekeningen van de koningin en van van Tets bij de brief a.v. (archief kab. der koningin). ² Het zuidelijk grensgebied tussen de Sowjet-Unie en Finland. ³ Van Kleffens schrijft 'Frankrijk', maar dat moet een vergissing zijn.